

Evaluering av fagfornyelsen i fag - delrapport 3

God tverrfaglig undervisning krever samarbeid og tid

Hvilke muligheter og utfordringer oppstår i lærere og elevers møte med de tverrfaglige temaene i læreplanverket? Denne studien viser at at tverrfaglig undervisningsarbeid kan styrke læringsmiljøet og at elevmedvirkning, felles begrepsfortåelse og tid til å utvikle gode undervisningsopplegg i fellesskap, er viktig for å få til god praksis.

RAPPORT | SIST ENDRET: 15.06.2023

Tittel:

Fagfornyelsen i møte med klasseromspraksiser: Læreres planlegging og gjennomføring av undervisning om tverrfaglige tema

Rapporten:

[Last ned rapporten hos UIO \(pdf\)](#)

Forfatter:

Anniken Furberg, Kari Anne Rødnes, Kenneth Silseth, Hans Christian Arnseth, Ole Andreas Kvamme, Andreas Lund, Elin Sæther, Kristin Vasbø, Sigrid Ernsten, Marthe Wiseth Fundingsrud, Jon Hellerud Øistad og Kristin Slungård

ISBN:

978-82-93847-11-3 (Nettutgave)

Utgiver:

Universitetet i Oslo

År:

2023

Evalueringen av Fagfornyelsen (EVAFF)

Alle skolene tok i bruk nye læreplaner fra høsten 2020. Parallelt gjennomfører vi en evaluering av arbeidet med å utvikle læreplanene og hvordan de brukes i skolen. Evalueringen pågår frem til 2025.

Hovedfunn

- Tverrfaglige undervisningsarbeid kan styrke læringsmiljøet.
- Elevmedvirkning er viktig for lærere, men krevende å realisere.
- Det er behov for å utvikle felles begrepsforståelse blant lærerne.
- Planlegging og gjennomføring av tverrfaglig undervisning krever tid og støtte fra skoleledelsen.

Tverrfaglige undervisningsarbeid kan styrke læringsmiljøet

Tverrfaglige undervisningsarbeid gir gode muligheter for å styrke læringsmiljøet, for relasjonsbygging, og for utvikling av fellesskapsfølelse på skole-, klasse- og gruppenivå. Undervisningsopplegg knyttet til de tverrfaglige temaene blir av flere lærere forstått som noe som skiller seg fra en mer prestasjonsorientert skolehverdag, og som en mulighet til å vektlegge prosess, kreativitet og samhörighet. Lærerne mener også at tverrfaglig undervisning gir gode muligheter for lærersamarbeid.

De tverrfaglige temaene

I overordnet del av læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20), som ble innført i 2020 ligger det tre tverrfaglige temaer: folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling. Disse skal være en del av alle fag.

I Meld. St. 28 (2015-2016) forklares innføringen av de tverrfaglige temaene med at de er knyttet til aktuelle samfunnsutfordringer, at de er forankret i skolens formålsparagraf og har et innhold som strekker seg over flere kunnskapsområder. Stortingsmeldingen sier også at: «Temaene skal legge til rette for tverrfaglig samarbeid, og de skal være et felles anliggende for skolen» De tre tverrfaglige temaene retter seg mot komplekse, fagovergrepene og sammensatte problemstillinger som både er dagsaktuelle og omstridte, og som befinner seg i skjæringspunktet mellom ulike vitenskapelige fagområder, økonomi, politikk og etiske perspektiver.

Elevmedvirkning er viktig for lærere, men krevende å realisere

Elevmedvirkning er viktig for lærerne, men begrepet oppfattes ulikt, og balansegangen mellom lærerstyring og elevenes selvstendighet kan være krevende å håndtere. Et åpent undervisningsopplegg kan for noen elever oppleves som en frihet og føre til kreativt utforskende læring, mens for andre kan uklare rammer oppleves som utfordrende. Med en mer lukket struktur står man i fare for å gi mindre rom for elevers medbestemmelse og ansvar i læringsarbeid.

Behov for å utvikle felles begrepsforståelse blant lærerne

Undervisningsopplegg med stor variasjon i både aktiviteter, arbeidsformer, læringsressurser og elevprodukter, og som i tillegg knytter seg til store og komplekse samfunnsutfordringer, innebærer at læreren får en svært viktig rolle i det å støtte elevenes arbeids- og forståelsesprosesser.

Lærerne gir uttrykk for et behov for kollektivt arbeid med å utvikle forståelse av begrepet dybdelæring i profesjonsfellesskapet. I fraværet av felles profesjonsfaglig forståelse av begrepet, må lærerne bygge videre på hverdagsforståelser av begrepet. For eksempel brukes gjerne motsetningen dybde versus bredde i lærernes beskrivelse av hva dybdelæring kan være.

Lærerne benytter de tverrfaglige undervisningsoppleggene som et rom for å støtte elevene i å reflektere over ulike dimensjoner ved livene deres utenfor skolen, men lærerne knytter i liten grad elevenes hverdagserfaringer til faglig kunnskap.

Planlegging og gjennomføring av tverrfaglig undervisning krever tid og støtte fra skoleledelsen

Utvikling av gode praksiser rundt god tverrfaglig undervisningspraksis krever støtte, initiativ og pådriv fra ledelsen, samtidig med at det gis rom for at lærere selv har et stort rom for faglig, pedagogisk og organisatorisk medbestemmelse og autonomi. Videre vektlegger lærerne betydningen av at det settes av tid til felles planleggingstid og tilføring av undervisningsressurser som gjør at lærere får mulighet til å undervise sammen.

Om rapporten

Rapporten er en del av Utdanningsdirektoratets evalueringsprogram for fagfornyelsen. Evalueringen pågår i perioden 2019 til 2025. Dette er den første av i alt tre rapporter fra delprosjektet EVA 2020: Fagfornyelsen i møte med klasseromspraksiser. Den overordnede tematikken i dette delprosjektet retter

seg mot den delen av læreplanverket som omhandler de tre tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling. Målet med prosjektet er å bidra med kunnskap om hvilke faglige, pedagogiske og organisatoriske muligheter og utfordringer som viser seg når nye praksiser skal utvikles i lærere og elevers møte med undervisning om de tverrfaglige temaene. Prosjektets målsetting er at denne kunnskapen skal kunne være relevant for både skolepraktikere, skoleforvaltere og skoleforskere.

I arbeidet med denne delen av prosjektet bygger forskerne på empirisk datamateriale samlet inn i tre dybdecasestudier på én ungdomsskole og to videregående skoler på ulike steder i landet. Datamaterialet utgjør videoopptak fra tre gjennomførte tverrfaglige undervisningsopplegg, observasjonsnotater, intervjuer med rektorer, lærere og elever og innsamlet undervisnings- og læringsprodukter produsert av lærere og elever.